

УДК 657

Білецька Г.М.

*к.ю.н., завідувач відділу Нормативно-правового супроводження діяльності
фіскальних органів*

Науково-дослідний інститут фіскальної політики

Університету ДФС України

м. Ірпінь, Україна

Ковтунович Н.Л.

старший науковий співробітник,

Науково-дослідний інститут фіскальної політики

Університету ДФС України

м. Ірпінь, Україна

ТАКСОНОМІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У ФОРМАТІ XBRL: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Розвиток глобалізації у світі створює економічні передумови для розробки і впровадження загальноприйнятих вимог до ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності, адже історично сформовані їх національні моделі не завжди забезпечують відображення масштабних господарських операцій і процесів, а також не створюють умов для взаємного обміну економічною інформацією.

На сьогодні узгодження національних систем обліку та формування фінансової звітності різних країн світу реалізується через впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) шляхом переходу до підготовки фінансової звітності в єдиному електронному форматі – eXtensible Business Reporting Language (далі – XBRL).

Зазначимо, що XBRL – це гнучка технологія, розроблена для ефективного обміну діловою інформацією між різними користувачами. Водночас, створення документів за допомогою XBRL вимагає використання так званої таксономії – словника (довідника), який містить вимоги для ідентифікації, маркування, класифікації та встановлення правил погодження даних. Це низка XBRL-файлів, в яких «машинною» мовою описані всі показники, котрі необхідно відобразити у звітності за МСФЗ. Таксономії МСФЗ (IFRS Taxonomy) містять визначення та властивості окремих елементів фінансових звітів, а також властивості взаємозв'язків між ними. Іншими словами «таксономія» – це систематизація і представлення в електронному вигляді показників, які необхідно розкривати відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, тобто електронне відображення звітності.

Таксономія XBRL розробляється міжнародним консорціумом XBRL International, який був заснований у 1998 році за сприяння Американського інституту сертифікованих публічних бухгалтерів (American Institute of Certified

Public Accountants) та об'єднує понад 600 державних і приватних організацій. До його складу входять представники 23 країн (Бельгія, Канада, Китай, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Індія, Ірландія, Італія, Японія, Корея, Люксембург, Нідерланди, Росія, Африка, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Туреччина, ОАЕ, Великобританія, США), а також Комітет з МСФЗ [1].

Перша міжнародна таксономія XBRL US GAAP була розроблена в 2000 році для комерційних організацій та рекомендована американським контролюючим органом для складання фінансової звітності. Таксономія XBRL для IFRS (МСФЗ) була розроблена у 2006 році [2].

Першою публічною компанією в світі, яка у 2000 році повністю перейшла на формування фінансової звітності за допомогою XBRL став міжнародний інвестиційний банк «Morgan Stanley Dean Witter & Co» [2].

Нині найбільшими користувачами XBRL є США та Європейський Союз. Так, у США, передумовою для введення подання суб'єктами господарювання фінансової звітності в форматі XBRL стало запровадження в 1993 році Комісією з цінних паперів та фондового ринку (SEC, далі – Комісія) системи EDGAR (Electronic Data Gathering, Analysis and Retrieval System). Дана система дозволяла інвесторам легко знаходити всю інформацію про емітента на сайті Комісії у вигляді PDF-файлів і значно спрощувала проведення її аналізу. У 2009 році з метою вдосконалення процедури аналізу фінансового стану платників податків Комісія оголосила про заміну системи EDGAR на спеціалізоване програмне забезпечення для проведення електронного аудиту IDEA, що ґрунтується на XBRL. Спочатку подання звітності в форматі XBRL було обов'язковим лише для великих платників податків, а з 2012 – для всіх інших [3].

В 2001 році рішення про впровадження формату XBRL як основи при складанні фінансової звітності було прийнято в Австралії Управлінням з пруденційного нагляду (Australian Prudential Regulatory Authority) та Японії – Агентством з цінних паперів (Japan National Security Agency) та Агентством з податків (Japan National Tax Agency). А у 2004 році визначили XBRL як стандарт фінансової звітності фондові біржі Китаю, Сінгапуру, Японії і Південної Кореї [4].

На сьогодні, вже понад 50 зарубіжних організацій впровадили в свою діяльність складання звітності на мові XBRL як для внутрішнього обміну, так і в частині надання фінансової звітності контролюючим органам, а саме:

- ✓ нацбанки та контролюючі органи (Австрія, Бельгія, Німеччина, Іспанія, Франція, Індія, Японія, Литва, Польща, Південна Корея, Люксембург);
- ✓ фіскальні органи (Німеччина, Японія, Нідерланди, Великобританія);
- ✓ міністерства фінансів та казначейство (Бельгія, Китай, Іспанія, Сінгапур);
- ✓ фондові біржі (Бельгія, Китай, Німеччина, Іспанія, Індія, Іран, Японія, Південна Корея, Польща) [4].

Визначають такі основні умови подання фінансової звітності у форматі XBRL: 1) добровільне застосування (Швеція, Швейцарія); 2) обов'язкове застосування (Канада, Франція, Німеччина, Італія, Японія, США, Ізраїль, Польща, Іспанія та ін.); 3) обов'язкове застосування за умови формування звітності за МСФЗ (Австралія, Великобританія, Бельгія); 4) обов'язкове застосування за умови формування звітності за МСФЗ та надання незалежного аудиторського висновку (Китай, Індія, Данія, Нідерланди).

Слід зазначити, що в українську бухгалтерську практику теж введено поняття «таксономія». Згідно із останніми змінами до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [7] таксономія фінансової – це склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Також відповідно до цього Закону, підприємства, що становлять суспільний інтерес, повинні складати та подавати фінансову звітність органам державної влади за міжнародними стандартами в єдиному електронному форматі вже з 2019 року. В процесі адаптації формату XBRL до особливостей ведення вітчизняного бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності Міністерство фінансів України має здійснити ряд кроків, а саме:

1) визначитись з таксономією, на основі якої буде створюватися XBRL звітність. Даний етап був вирішений шляхом підписання Меморандуму про взаєморозуміння щодо розробки і запровадження Системи фінансової звітності, який передбачає подання звітності у форматі XBRL на основі таксономії МСФЗ (IFRS) [8];

2) внести в дану таксономію локальні коригування (виключення із таксономії стандартів, які не використовуються на території країни);

3) розробити таксономію XBRL, актуальну для нашої країни.

Таким чином, на сьогодні розробка та впровадження Міністерством фінансів України системи підготовки та подання фінансової звітності за МСФЗ в електронному форматі, яка базуватиметься на стандарті XBRL є унікальним шансом в максимально короткі терміни, використовуючи міжнародні напрацювання в цій галузі, створити базис для прозорості та ефективної роботи фінансового сектора та водночас підвищити ефективність роботи контролюючих органів в Україні.

Список використаних інформаційних джерел

1. Островська О. А. Технологія XBRL: обробка бізнес-інформації в умовах глобалізації світової економіки. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/21928/1/70-73.pdf>
2. История развития XBRL. URL: <http://www.xbrl-ru.ru/general/history/>
3. Полозов А. Б. XBRL – электронный язык МСФО-отчетности // Корпоративная финансовая отчетность. Международные стандарты. URL: <http://www.ippnou.ru/print/009351/>

4. Отчетность в формате XBRL: сроки внедрения и перспективы развития.
URL: <http://seminar-go.ru/materials/ar5/11.pdf>
5. Быковская Е., Юзефальчик И. Новый формат представления финансовой отчетности – XBRL: преимущества и необходимость внедрения.
URL: <http://www.nbrb.by/bv/articles/10321.pdf>.
6. IFRS Taxonomy 2017. A view of the IFRS Taxonomy 2017 in Ukrainian.
URL: <https://zakon.help/article/taksonomiya-2017-ukrainskoyu/>
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закону України від 16.07.1999 № 996-XV // Офіційний вісник України. 1999. № 33.
8. Меморандум про взаєморозуміння щодо розробки і запровадження Системи фінансової звітності від 18.12.2017 № 102/15. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wpcontent/uploads/2017/12/MemorandumXBRL_Minfin_NBU_NSSMC_NFP_15122017pdf.pdf

УДК 657.3

Бондар Т.А.

*к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна*

БІЗНЕС – МОДЕЛЬ: РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ У ЗВІТІ ПРО УПРАВЛІННЯ

Побудова стійкої глобальної економіки шляхом поєднання довгострокової прибутковості із соціальною справедливістю та захистом навколишнього середовища вимагає розкриття підприємствами інформації про їх соціальні та екологічні аспекти, з метою виявлення ризиків, які загрожують стійкості та розвитку підприємства, а також підвищення довіри стейкхолдерів. Відповідно до Директиви 2013/34/ЄС «Про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язану звітність певних типів підприємств» від 26.06.13 р. та Директиви 2014/95/ЄС «Про розкриття нефінансової та диверсифікованої інформації окремими великими компаніями та групами» від 22.10.14 р. така нефінансова інформація повинна бути розкрита у Звіті про управління.

Законотворчі ініціативи України у сфері розкриття нефінансової інформації у звітності українських підприємств та імплементації положень Директив 2013/34/ЄС та 2014/95/ЄС були означені прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень) № 2164-VIII від 05.10.2017 (далі - Закон № 2164-VIII), який набрав чинності з 01.01.2018 р.

Законом № 2164-VIII визначені основні положення складання Звіту про управління (далі – Звіт), який містить фінансову та нефінансову інформацію,